

KAJ POČETI Z DIJAKI IN ŠTUDENTI POD ENO STREHO?

Projekt Dijaškega in študentskega doma Kranj, šolsko leto 2005/06 in 2006/07

Avtorica prispevka: Judita Nahtigal

POVZETEK

S projektom, ki smo ga začeli v letu 2005/06, smo želeli poiskati možnosti aktivnega sodelovanja med dvema različnima populacijama v našem domu. Skupno kvalitetno preživljanje prostega časa, skupne dejavnosti ob učenju in študiju naj bi dijake in študente zbližale in povezale, ugodno vplivale na njihovo počutje v domu, pomagale razvijati čut pripadnosti domu in le-tega pozitivno promovirale tudi navzven.

Izvedene skupne aktivnosti so pokazale stanovalcem doma, da je njihovo sobivanje lahko intenzivnejše, bolj zanimivo in bogatejše, ne pa, da živijo znotraj enega zavoda ločeno in eden mimo drugega. To koristi njim samim, pa tudi zaposlenim v domu, saj je celoten utrip doma bolj pester, bolj poln, zato bolj privlačen, lažje in bolj konkretno je tudi načrtovanje dela. Poleg tega so tovrstne izkušnje lahko zanimive tudi za ostale domove v Sloveniji, ki združujejo dijaško in študentsko populacijo.

Ključne besede: dijaki, študenti, sodelovanje, aktivnosti, prosti čas

Summary

The project that we initiated in the academic year 2005/06 was aimed at seeking ways of cooperation between two different populations that reside in our dorm – the high school and the university students. The idea was to encourage them to connect not only through studying together, but also through various activities in their free time. We believed that would positively affect their experience of living in the dorm and their sense of belonging, while at the same time more broadly promote the option of living in the dorm.

Activities carried out so far have demonstrated to the residents of the dorm that their common life can be more intensive, interesting and enriched through cooperation and that finding ways to spend their time together is much better than living as two separate entities within the same building. The new connectedness has been beneficial for the students as well as for the staff, working in a more lively and inspiring environment that also makes their work more rewarding and easier to plan.

The experience in our dorm could be an interesting and useful outset for other dorms in Slovenia that combine the high school and university students' populations.

Key words: high school students, university students, cooperation, activities, free time

UVOD

V Dijaškem in študentskem domu Kranj bivata znotraj vzgojno-izobraževalnega procesa dve različni populaciji, ki navidez nimata veliko skupnega (razhajanja v načinu učenja oz. študija, obveznostih, statusu, različni domski red...). Dijaki in študentje se – razen v jedilnici pri kosilu ali večerji – niso srečevali, stiki so bili omejeni na posameznike, ki so se poznali že od prej ali prihajali iz istega kraja, organiziranih skupnih dejavnosti pa ni bilo, ne naključnih, ne organiziranih s strani doma. V prvih letih enotnega zavoda sploh ne, šele čez čas smo sledili aktualnemu povpraševanju in dijakov in njihovih staršev in med študenti poiskali inštruktorja matematike, študentka-vaditeljica joge pa je iz potreb po prostoru povabila na tečaj tudi dijake. Tako na dijaški kot na študentski strani je sicer potekalo veliko različnih in kakovostnih dejavnosti¹, ki pa so bile zaprte v »svojo« populacijo in so le izjemoma zajele tudi posameznike z druge strani.

S projektom, ki smo ga začeli v šolskem letu 2005/06 in ga nadaljevali v letu 2006/07, smo želeli poiskati možnosti sodelovanja med dijaki in študenti ter jih intenzivirati in obogatiti na vseh področjih, kjer je to mogoče: športnem, kulturnem, izobraževalnem, zabavnem... Skupno kvalitetno preživljanje prostega časa, skupne dejavnosti ob učenju in študiju naj bi dijake in študente zblížale in povezale, ugodno vplivale na njihovo počutje v domu, pomagale razvijati čut pripadnosti domu in le-tega pozitivno promovirale tudi navzven. Obogaten način sobivanja lahko koristi tudi ostalim domovom s podobno populacijo, jim pomaga pri načrtovanju in organizaciji, predstavi način reševanja podobnih problemov.

Problem »bivanja mimo« se je kazal v vsakdanjih situacijah pri konkretnem delu z dijaki in študenti – očiten je bil torej v praksi in predvsem na tem nivoju smo ga tudi želeli rešiti. V teoriji poznamo različne poglede na reševanje problematike prostega časa, vendar smo svojo situacijo vzeli kot specifično, saj smo želeli poiskati take dejavnosti, ki bi jih sprejeli za svoje obe domski populaciji, jih skupaj pripravljali in se jih skupaj udeleževali; dejavnosti, kjer bi se dijaki in študentje srečevali, se spoznavali, tekmovali, se zabavali in učili. Vir podatkov nam je bila vsakdanja praksa in mnenja dijakov in študentov, pridobili pa smo tudi izkušnje nekaterih drugih domov, kjer že bivajo študentje znotraj večinske dijaške populacije.²

¹ Vse dejavnosti so predstavljene v letnem delovnem načrtu doma.

² Zbiranje podatkov iz domov, v katerih bivajo študentje in dijaki, 2005/06 (Breda Jurančič, DŠD Kranj)

Raziskovalno vprašanje, ki smo si ga zastavili, je bilo: *Kako izboljšati in obogatiti skupno bivanje dijakov in študentov pod eno streho?*

Cilj projekta pa: *Povezati in zblížati dve različni populaciji znotraj enega zavoda - poiskati možnosti skupnih aktivnosti za dijake in študente na različnih področjih.*

SPIN ANALIZA

Po prvih korakih v projektu (določitev teme, oblikovanje projektne skupine, okvirno določeno raziskovalno vprašanje in cilj projekta...) smo domski vzgojitelji skupaj z ravnateljico skušali ugotoviti, kakšno je sploh stanje na področju, ki ga želimo izboljšati.

Začetna analiza prednosti, slabosti, izzivov in nevarnosti (Roncelli-Vaupot S., Trunk-Širca N.) naše situacije je pokazala sledeče:

SLABOSTI:

- Med dijaki in študenti so, čeprav bivajo v istem zavodu, velike razlike: imajo različen slog življenja, dela in študija, različen urnik, dolžnosti, potrebe, pravice in dolžnosti, kar izhaja iz njihovega različnega statusa,
- razlike tudi so v načinih financiranja dejavnosti (dve ministrstvi!),
- pri mladih opažamo zaprtost vase, samozadostnost, ozek krog interesov,
- nastanitev dijakov in študentov v ločenih, namensko grajenih stavbah;
- vsakoletna menjava populacij.

PREDNOSTI:

- Koncentracija mladih na enem mestu pomeni veliko energije, kreativnosti, znanja, sposobnosti, potencialov,
- večina potrebnih prostorov je na razpolago,
- možna je izmenjava različnih znanj, sposobnosti in spretnosti vseh udeležencev v projektu – dijakov, študentov, vzgojiteljev,
- veliko dejavnosti že poteka in na začetku projekta je potrebno samo razširiti krog udeležencev še na »drugo« populacijo.

IZZIVI:

- Premagati hočemo dolgčas, razgibati življenje, preglasiti monotonijo,
- poiskati sposobne, talentirane, angažirane posameznike,
- ponuditi privlačne dejavnosti glede na konkretne predloge dijakov in študentov;

- zblížati dve različni populaciji znotraj enega doma, preseči različnost v statusu,
- razviti občutek pripadnosti enemu zavodu,
- poskrbeti za promocijo doma,
- večje odpiranje navzven.

NEVARNOSTI:

- Pomanjkanje motivacije, ki je po izkušnjah zgolj kratkoročna,
- nepripravljenost na spremembe,
- odklonilen odnos vzgojiteljev do dela s študenti,
- nezainteresiranost študentov za dijake (ta nivo je že za njimi),
- previdnost pri prilagoditvah dijaškega domskega reda,
- možnost zlorabe, izkoriščanja mlajših (dijakov) s strani starejših (študentov),
- priložnosti za srečanje dijakov z alkoholom in drogami.

POTEK DELA

Pri izvajanju aktivnosti smo sledili okvirnemu časovnemu načrtu. Nekatere dejavnosti so že potekale (inštrukcije, joga), druge smo predlagali za naprej (športna srečanja, skupen piknik, obeležitev kulturnih praznikov), tretje smo določali sproti, kot je kazala aktualna situacija (čistilna akcija ob dnevu Zemlje – pobuda Slovenske filantropije; akcija »Ugasnimo luči« - pobuda po e-pošti in svetovnem spletu).

S člani projektne skupine iz vrst vzgojiteljev smo se o projektu pogovarjali na rednih srečanjih vzgojiteljskega zbora. S predstavniki študentov smo se sestajali enkrat mesečno, da smo se dogovorili za možne skupne aktivnosti v naslednjem mesecu, določili konkretne naloge, zadolžili posameznike, iskali nove možnosti, vedno smo sproti tudi ovrednotili že izvedeno dejavnost. Spletna stran je nastajala s sodelovanjem študenta in dveh dijakov glede na njihov dogovor, kasneje tudi z vzgojiteljem.

O aktivnostih smo prebivalce doma obveščali z letaki, v obeh glasilih in tudi individualno.

Recital poezije Andreja Rozmana – Roze je bil kot javna prireditev zapisan na uradnem plakatu Občine Kranj ob kulturnem prazniku in se ga je udeležilo tudi nekaj zunanjih obiskovalcev.

O poteku dela sem kot vodja projekta redno pošiljala polletna in letna poročila na Zavod za šolstvo, ga v obliki plakata predstavila na srečanju v Postojni in v PP predstavitvi v Rogaški Slatini, o njem sem imela prispevek tudi na mednarodnem srečanju vzgojiteljev Modeli vzgoje v globalni družbi v Ljubljani.

IZVEDENE DEJAVNOSTI

Leto 2005/06:

- Predstavitev projekta na dijaški DS; pogovori v večjih in manjših skupinah; izvedena anketa med dijaki³; predlaga možnih oblik sodelovanja; priprava časovnega načrta; neformalni pogovori članov projektne skupine; pridobivanje podatkov iz ostalih DŠD⁴; *inštrukcije s strani študenta, skupno obiskovanje tečaja joge pod vodstvom študentke,*
- *gledališka predstava gostujočih študentov v domski jedilnici,*
- *izveden skupen kulturni večer ob 8.februarju;* prvi odzivi dijakov v pogovorih so pozitivni; ponovna predstavitev projekta novemu vodstvu DŠD; vabilo za sodelovanje pri glasilu,
- uspešno izvedene druge dejavnosti: *tekma trojk v košarki, piknik, oblikovanje spletne strani;* pogovori s študenti o delu v naslednjem letu; odzivi dijakov v pogovorih po skupinah, pogovori o projektu z ostalimi domovi.

Leto 2006/07:

- Jeseni ponovno dogovor za redno sodelovanje; vključitev novih posameznikov s strani ŠD; ažurirana *dijaška spletna stran,* pomoč študenta; *inštrukcije matematike,*
- *sodelovanje dijakov in študentov pri izdelovanju novoletnih okraskov, skupna okrasitev drevesa pred domom, družabno srečanje,*
- *uspešna skupna akcija »Ugasnimo luči« 1.februarja,*
- *objava pesmi in likovnih del študentke v domskem glasilu,*
- *kurentovanje in Valentinov ples 14.februarja na povabilo študentov,*
- *likovna razstava študentke v domski jedilnici,*
- *skupno čiščenje okolice doma ob dnevu Zemlje,*
- *večer družabnih iger,*
- *zaključek projekta s kulturnim večerom domskih ustvarjalcev – dijaških in študentskih,* podano poročilo v obliki PowerPoint predstavitve,

³ Izvedena anketa o pristočasnih dejavnostih v domu, 2005/06, (Tadeja Zagoršek, DŠD Kranj)

⁴ Zbiranje podatkov iz domov, v katerih bivajo študentje in dijaki, 2005/06 (Breda Jurančič, DŠD Kranj)

- pogovor, analiza, ovrednotenje projekta, dogovori za naprej,
- izdelava poročila skupaj s fotografijami in ostalim materialom v pisni obliki – nastalo med počitnicami in bo posredovano dijaški in študentski domski skupnosti.

NAŠE UGOTOVITVE IN SPOZNAVANJA

1. Zbiranje podatkov iz nekaterih dijaških in študentskih domov je pokazalo, da v mešanih domovih ni tesnejšega sodelovanja med dijaki in študenti. Študentje ponekod skrbijo za nadzor v dijaški računalnici in občasno priskočijo na pomoč dijakom z učnimi težavami, sicer potekajo dejavnosti znotraj obeh populacij. Domovi ne organizirajo skupnih dejavnosti in srečanj.
2. V študentskih domovih skrbi za potek aktivnosti v prostem času študentska organizacija, ki je dobro organizirana, ima utečene vire financiranja in omogoča zadovoljevanje študentskih potreb tako na športnem kot kulturnem, zabavnem in drugih področjih.
3. Dijaki v našem domu so bili sprva bolj zainteresirani za sodelovanje kot študentje. Študentsko življenje vidijo kot polno zabave, svobode, samostojnosti, brez vsakodnevnih šolskih obveznosti, zato tudi privlačno in zanimivo.
4. Možnosti sodelovanja so se pokazale predvsem na področju športa, zabave in sprostitve. Dijaški dom v skladu s svojim poslanstvom (Vzgojni program za dijaške domove, 1999) sicer odgovorno izpolnjuje izobraževalne cilje, obenem pa dijaki v njem preživljajo svoj prosti čas in želijo ga preživeti sproščeno, nešolsko, neobremenjujoče.
5. Menjava predsednika domske študentske skupnosti je imela velik negativen vpliv na projekt. DŠS izvoli vsako leto novega predsednika, v teku projekta pa so se zamenjali kar trije. Ni bilo prave kontinuitete pri dogovarjanju in izvajanju nalog in ugotovili smo, kako ključna je vloga posameznika.⁵ Čeprav smo svoj projekt videli kot izrazito praktičnega, se je prav na tej točki pokazalo neizogibno prepletanje teorije in prakse.
6. Na dijaški strani je pobuda za aktivnosti predvsem na strani vzgojitelja (tudi organizacija in izvedba), na študentski pa na strani peščice tistih posameznikov, ki želijo tvorno sooblikovati domsko življenje.
7. Začetna energija ni dovolj za uspešno izpeljavo projekta do konca! Številne ovire so upočasnile dogajanje, potrebna je bila dodatna motivacija in medsebojno vzpodbujanje.

⁵ To dejstvo je bilo kot spoznanje teorije izpostavljeno tudi v govoru dr. Natalije Komljanec na srečanju vodij IP v Rogaški Slatini marca 2007.

8. Vseh predvidenih aktivnosti ni bilo mogoče izvesti v enem šolskem letu, zato smo projekt podaljšali na dve leti. Ta doba se je izkazala kot primeren rok, da so se pokazali oprijemljivi rezultati: sodelovanje se je razširilo še na nekatera konkretna področja, medsebojno smo se obveščali o vseh dogodkih, akcijah, prireditvah, krog dejavnih posameznikov se je širil. Študentje so dijake že sami vabili k določenim aktivnostim, obe populaciji sta začutili, da je aktivno sobivanje možno in pozitivno.
9. Presenetljivo je bilo spoznanje, da tudi študentje sami opažajo akuten upad družabnosti v svojem delu doma. Svoj čas preživljajo v glavnem po sobah za računalniki, IKT in internet sta tu pokazala svojo negativno plat: zavirata družabnost in medsebojna srečanja, manjšata komunikacijo, negativno vplivata na načrtovane dejavnosti⁶.
10. Ugotovili smo, katere skupne dejavnosti so lahko stalne in katere le občasne, priložnostne.
11. Možnosti za sodelovanje vsekakor so! Nekaj smo jih okrepili, nekaj poiskali na novo, vedno znova še prihajajo predlogi za srečanja, akcije, prireditve. Zato bomo skupno načrtovanje in izvajanje dejavnosti vnesli v letni delovni načrt in v praksi bo sodelovanje med dijaki in študenti postalo sestavni del našega utečenega vsakdana..

ZAKLJUČEK

Projekt ocenjujemo kot uspešen. Med dijaki in študenti v domu smo poiskali različne možnosti sodelovanja, ki je bilo doslej minimalno: odprle so se nove oblike sodelovanja na športnem, kulturnem, izobraževalnem, zabavnem in drugih področjih. V ospredje so stopili angažirani posamezniki obeh populacij, ki so pripravljeni delati in imajo ideje, pa doslej niso imeli pravih priložnosti, da to pokažejo tudi širše, ob njih pa so dobili priložnost za svojo uveljavitev tudi različni domski ustvarjalci.

Doslej izvedene aktivnosti so pokazale stanovalcem doma, da je njihovo skupno bivanje lahko intenzivnejše, bolj zanimivo in bogatejše, ne pa, da živijo znotraj enega zavoda ločeno in eden mimo drugega. To koristi njim samim, pa tudi zaposlenim v domu, saj je celoten utrip doma bolj pester, bolj poln, zato bolj privlačen, lažje in bolj konkretno je tudi načrtovanje dela. Tovrstne izkušnje bodo lahko zanimive tudi za ostale domove v Sloveniji, ki združujejo dijaško in študentsko populacijo.

⁶ O drugih vidikih škodljivosti računalnika gl. Metod Čufar: Kako se izogniti tihi nevarnosti?

Za konec velja dodati še eno misel: z razvojem družbe, globalnimi (demografskimi, socialnimi, migracijskimi) spremembami in vstopom Slovenije v EU se je spremenila tudi vloga dijaških domov. Število dijakov upada, vendar imajo domovi zaradi svoje infrastrukture in intelektualnega kapitala pomembno prednost za organiziranje in izvajanje novih programov. Vse pogosteje se dogaja, da znotraj enega doma hkrati bivajo različne populacije. Dijakom so se že pridružili študentje in osnovnošolci, kasneje občasno še mladi športniki (dom kot turistični objekt), mladi popotniki (dom kot youth hostel), razne kulturne skupine, udeleženci taborov, popoldanski varovanci ipd. *Dijaški dom tako postaja multigeneracijski in multikulturni prostor, ki je presegel okvire, zaradi katerih je bil ustanovljen.* Različnost populacij in njihovo hkratno bivanje pod eno streho je danes realnost, ki jo moramo sprejeti, kratkovidno in neodgovorno pa bi bilo, če ne bi skušali najti kohezivnih elementov med njimi. Z ustreznim vodenjem, organiziranjem, odprtostjo in fleksibilnostjo je možno poiskati načine, kako te različne skupine vsaj na področju preživljanja prostega časa povezati, najti skupne imenovalce in izkoristiti tako njihov potencial kot tudi ključni vir, ki jim je na razpolago v notranjem okolju, to je upravljanje z znanjem - intelektualnim, socialnim in kulturnim kapitalom zaposlenih.

LITERATURA

1. Dečman Dobrnjič, O., in Černetič, M.: Intelektualni kapital – konkurenčna prednost dijaških domov (http://www1.fov.uni-mb.si/mzalozba/povzetki_2004.htm#28)
2. Dečman Dobrnjič, O., in Černetič, M.: Intelektualni kapital – novi modeli v Evropi (<http://www.pedagoska-obzorja.si/revija/povzetki/po05-2.html#2005-2-9>)
3. <http://www.netmba.com/strategy/swot/>
4. http://www.drustvo-informatika.si/dogodki/arhiv/dsi2001/sekcija_e/cufar_vrbinc.doc
5. <http://www.zrss.si/zvezekAR/>
Spletni zvezek akcijskega raziskovanja, zbrala, pripravila in uredila: mag. Marija Kramer ZRSS, OE Ljubljana mag. Milan Koželj, OŠ Cerčno, multiplikator AR
6. Roncelli-Vaupot Silva., Trunk-Širca Nada: Načrtovanje in odločanje, Šola za ravnatelje, Maribor, 2001
7. Vzgojni program za dijaške domove, Področna kurikularna komisija za dijaške domove, Ljubljana, 1999